

מסורת הש"ם

^(א) [לְקַמֵּן יוֹ], (ג) לְשֵׁל ג, (ג) לְקַמֵּן כֹּה, (ד) לְשֵׁל יד, (ט) י, [לְקַמֵּן לֵט: מה:א]

גליון הש"ם

גמ' או לאו בכחו דמי. עי' לקמן ככ ע"א תוס' ד"ה ור"י בדלמחא לטוחי: שם דקאזייל מיניה מיניה. לקמן מד ע"ג: שם ור"א סבר לה כ"ר ב"רפי. עי' לקמן דף כא ע"ג תוד"ה ומר סבר:

רבינו הגנאל

ת"ש תרגולין שהיו מחטטין בחבל דלי ונפסק החבל ונשבר. הרלי. משלמין נזק שלם. ואוקימנא, דמאוס בלישא, דלאו משונה. וברלי, פשיט רב ריבי דקאזיל מיניה מיניה. פ"י מיניה מיניה דרלי א) כי התרגובל נמקד בלישא שבהבל ומגלגל הרלי עמו והקישו לאבן ונשבר הרלי ונפסק החבל בחטטותו. כי האי גונא משלם נזק שלם, הכי ודאי בגופם הויקו את הרלי ולא בכוחם. אבל אם נפסק החבל שלא מחמת חטטותו ונפל הרלי ונשבר, זה דין צרורות הוא חצי נזק הוא דמשלם. ואמר"י כי האי גונא כגון דקאזיל מיניה מיניה בעי"ן פ' ר' ישמעל והטעם בן בזה בין בזה אחד הוא. ובעני דרבא לא איפשיטא, ודינא כדון תיקי. בעי רבא חצי נזק צרורות מגופו משלם או מן העליה. ת"ש כלב שנטל את החררה והלך לגדיש, אבל את החררה והדליק לגדיש. על החררה משלם נזק שלם, ועל הגדיש משלם חצי נזק. על הגדיש חצי, מאי טעמ' משום דהוה ליה צירורות ותני עלה, פ"י תני בבריאתא, ועל הגדיש משלם חצי נזק מגופו, ש"מ מגופו משלם. ואקשי"י אי הכי לר' אלעזר, דאמ' על הגדיש נזק שלם, מי איכא נזק שלם מגופו. והא דר' אלעזר לא אשכחנן לה בהדיא היכא איתמרא, מיהו מסתברא דבגדיש מיירי. ופרקי' אלא כגון דשני בהאי גחלת, פ"י דאדייה אדייה, ור' אלעזר סבר לה כ"ר טרפון דאמ' משונה בחצר הניזק נזק שלם. ודחי' לה, ואמ' ולא היא אלא ר' אלעזר סבר לה כסומכוס דסבר צרורות נזק שלם, וסבר לה כ"ר יהודה דאמ' צד תמות במקומה עומדת. וכי קתני מגופו לדברי הכל, לרבנן פשוטה היא, ולר' אלעזר מצד תמות בלחוד קתני מגופו, והחצי שהוא מועד מן העליה, כ"ר יהודה. והא דר' יהודה בסוף פ' שור שנגח ד' וז' שוורים, הלכה קשור בעליו כ"ר עז' ר' יהודה אומ' תם חייב מועד פטור. גמ', אמר רב אדא בר אבהו לא פטר ר' יהודה אלא צד העדאה שבו אבל צד תמות במקומה עומדת. ורד"א **רב חמא** ב) לא

כיצד הרגל פרק שני בבא קמא

בספיו לרורות. והלרורות שצרו הכלים והוא לא נגע בכלי. מאן דאמר מועד סבר לה כסומכוס ומאן דאמר אינו מועד סבר לה כרבנן: **ונשבר הדלי**. קס"ד דעל ידי שהיה התרגובל מנקר את החבל נתגלגל הדלי ונשבר: **סרגמא אחבל**. הא דקמתי נזק שלם אחבל: **משונה הוא**. שאין דרך שן לאכול את שאין ראוי לה וחצי נזק לשלם: **דמאוס בלישה**. שמדונקת זו עיסה. דמאוס לשון לכלוך: **אלא סומכוס היא**. ולעולם בתר תצר מנא אזלינן ולרורות הן וסומכוס היא: **צין כחו לנח כחו**. דלי שנתגלגל הו כחו והאחר שנשבר לצרורות הדלי הו כח כחו: **דבעי רב אשי**. לקמן בשמעתין: **דקא אזיל**. דלי: **מיניה מיניה**. דתרגובל ולא נשבר על ידי גלגול למקוס אחר אלא הוא דוחפו כל שעה וצשעת שצירה נמי: **קסבר מגופו משלם**. והיינו אינו מועד **דדינו כתם לכל מילי**: **קסבר מעלייה משלם**. והאי מועד דקאמר לאו לנזק שלם אלא לעינן עלייה לחצי נזק: **לא צפונמא דסומכוס ורבנן**. ומועד לנזק שלם קאמר: **ועל החררה ג"ש**. דהיינו שן. והדלקת גדיש הו לרורות דאינו אלא כחו שהוא מניח כאן הגחלת והוא הולך ודולק למקוס אחר והא מתנימין היא בפירקין: **ותני עלה**. בתוספתא (פ"ג ה"א) מגופו משלם להאי חצי נזק: **וספצרא**.

משום לרורות כי אורחיהו מחייב לה: **לר' אלעזר**. דאמר צברייתא נזק שלם ואפילו אי סבירא ליה כסומכוס דאמר לרורות ג"ש מגופיה מי אשכחן נזק שלם וכל אורחיה כגון לרורות רבא גופיה לא קמיבעי ליה אלא אליבא דרבנן דאמרי חצי נזק מצביא ליה אי הוצי האי כשאר חצי נזק ומגופו או דלמא בתר כאורחיה אזלינן וכל כי אורחיה מעלייה הוא אבל אליבא דסומכוס פשיטא ליה לרבא דמעלייה משלם דהא לכל מילי כמועד משוי לכו: **אלא כגון דשני בגחלם**. שנטלה צפיו והניחה דהיינו שינוי אלא בעינן מהכא לא תפשוט דאי לצרורות כאורחיהו דכולי עלמא מעלייה משלם והכא לצרורות ששינה בן קמפילגי וצלרורות כי אורחיהו צין ר' אלעזר צין תנא קמא סבירא להו כסומכוס דנזק שלם משלם הלכך הכא דשני לצרורות קאמר ת"ק חצי נזק ומגופו משלם דמשונה הוא ומולדה דקין: **ורבי אלעזר סבר כרבי טרפון דאמר משונה קין**

בחדר הניזק משלם נזק שלם. והואיל ומשונה הוא אע"ג דנזק שלם משלם מגופו הוא דמשלם כדאמרין לקמן (דף עג:). בשמעתין לרבי טרפון משונה קין בחדר הניזק מגופו משלם: **ולא היא**. האי ותקצרא דקפרכת ובעית למידק מדרבי אלעזר דלאו לצרורות כי אורחיהו מצינן לאוקמיה לאו דוקא ודחייא הוא דמצי לדחוי ולמימר דלאו ככי אורחיה פליגי אלא בדשני אבל מגופה לא תדוק הכי דהא שפיר מצית לאוקמה לצרורות כי אורחיהו ותפשוט דלרורות מגופו משלם דמאי טעמא מוקמת לה בשינוי ורבי טרפון משום דנזק שלם במידי דאורחיה לא אשכחן מגופו הא לא תיקשי דלעולם לצרורות פליגי ורבי אלעזר כסומכוס: **וס"ל כר"י דאמר**. לקמן במועד זד תמות במקומה עומדת לקמן בפרק שור שנגח ארבעה (דף מה:). והלכך גבי לרורות נמי לסומכוס דחשיב ליה מועד משלם החצי מגופו וכי קמתי מגופו **אלד תמות**: **במועד מסחילפסו**. כגון לרורות דאורחיהו: **מי**

בהתיז צרורות ובפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי ת"ש תרגולין שהיו מחטטין בחבל דלי ונפסק החבל ונשבר הרלי משלמין נזק שלם שמע מינה בתר מעיקרא אזלינן תרגמא "אחבל והא חבל משונה הוא דמאוס בלישה והא נשבר דלי קתני אלא סומכוס היא דאמר צרורות נזק שלם משלם אי סומכוס אימא סיפא ניתו ממנו שבר ונפל על כלי אחר ושברה על הראשון משלם נזק שלם ועל האחרון משלם חצי נזק ואי סומכוס מי אית ליה חצי נזק וכי תימא שאני ליה לסומכוס בין נזק כחו לכח כחו ואלא הא ^(ב)דבעי רב אשי כח כחו לסומכוס בכחו דמי ° או לאו בכחו דמי תפשוט ליה דלאו בכחו דמי אלא לאו רבנן היא ש"מ בתר מעיקרא אזלינן אמר רב ביבי בר אביי ° דקאזיל מיניה מיניה ^(ג)בעי רבא חצי נזק צרורות מגופו משלם או מעלייה משלם מגופו משלם דלא אשכחן חצי נזק דמשלם מעלייה או דלמא מעלייה משלם דלא אשכחן כאורחיה דמשלם מגופיה ת"ש הידום אינו מועד ויש אומרים הרי זה מועד הידום סלקא דעתך אלא לאו הידום והתיז ובהא קמיפלגי מאן דאמר אינו מועד קסבר מגופו משלם ומאן דאמר מועד קסבר מעלייה משלם לא בפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי ת"ש ^(ד)הכלב שנטל חררה והלך לגדיש ואכל החררה והדליק את הגדיש על החררה משלם נזק שלם ועל הגדיש משלם חצי נזק מאי טעמא לאו משום דהויא להו צרורות ותני עלה משלם חצי נזק מגופו ותסברא לר' אלעזר נזק שלם מגופיה מי אשכחן אלא כגון דשני בהא בגחלת ° ורבי אלעזר סבר לה כר' טרפון ° דאמר משונה קין בחצר הניזק נזק שלם משלם ולא היא ג"ש רבי אלעזר סבר כסומכוס דאמר צרורות נזק שלם משלם וסבר לה כרבי יהודה דאמר ^(ה)צד תמות במקומה עומדת וכי קתני מגופו אצד תמות אמר ליה רב סמא בריה דרב אשי לרבינא אימור דשמעת ליה לרבי יהודה בתם ונעשה מועד במועד מתחילתו **מי**

יח.

והא חבל משונה הוא. בשלמא אי אדלי קאי איכא לאוקמא בחדל גרוע וישן וכלוי דאורחיה הוא ליפסק בחטיטה מועטת שמחטטין למנוך המים שחדל אבל השתא דקאי אחדל ע"כ איירי בחדל חזק דשייכא ביה תשלום אי נמי אי אדלי קאי מצינו לפרש דנפסק היינו שהותר הקשר שהיה ביה הדלי קשור בחדל:

תפשוט דלאו בכחו דמי. הוה מצי למימר דזיל הכא קמדמי ליה וזיל הכא קמדמי ליה אלא דבלאו הכי משני שפיר:

וע"ז הגדיש משלם ח"נ. לקמן (דף עג.) מפרש למ"ד אשו משום חצי על כל הגדיש משלם חצי נזק דחצי דכלב הן והוי לרורות לצד ממקוס גחלת ולמ"ד אשו משום גחלת על כל הגדיש פטור ועל מקוס גחלת חצי נזק גדאדייה אדריי: **נזק שלם מגופו מי אשכחן**. פירוש ככי אורחיה:

במועד מתחילתו מי שמעת ליה **א"א** כגון דשני ואייעד. זו גירסת הקונט' ומפרש כיון דלייעד דהר ה"ל כי אורחיה וכי היכי דצלרורות כי אורחיהו שמועדים מתחילתן ח"נ ותו לא הא נמי דשני ואייעד לא חמור ממועד מתחילתו ואין העדאה לרורות ששינה בזה ומדקמתי דמשלם מגופו אלמא דלרורות כי אורחיה נמי מגופו ותפשוט דרבא וקשה דהיכי פשיט הא דרבא דלמא לרורות כי אורחיה מעלייה אבל היכא דשני אע"ג דלייעד משלם מגופו *דלד* תמות במקומה עומדת ואין לומר דאין הכי נמי דלא אחי למפשט צעיא דרבא אלא צא לומר שיש ליישב הצרייתא צע"א דאין זה סוגית הש"ס ונראה כגירסא דגרס אלא כגון דלייעד ולעולם מצי למפשט בעיין ולא תקשה מידי דרבי אלעזר דלא פליגי בפלוגתא דסומכוס ורבנן ולא בדשני כדקאמרין ובפלוגתא דרבי טרפון ורבנן אלא תרוייהו כרבנן דסומכוס והכא לצרורות כי אורחיהו ובדלייעד והשתא פשיט צעיא דרבא דיש העדאה לצרורות דליידי לצרורות כי אורחיהו וכן משמע מדקאמר או דלמא תולדה דרגל היא משמע דליידי בלא שינוי וכן מדמייתי עלה הידום אינו מועד דלכי אורחיה מייתי לה לעיל ותימה דלקמן (דף יט.) מוכח דמיירי על ידי שינוי גבי הא דבעי רב אשי יש שינוי לצרורות וקאמר ותפשוט מדבעי רבא יש העדאה מכלל דאין שינוי פירוש דאי יש שינוי היכי אחי מרביע נזק לנזק שלם וכן לקמן פריך והא משונה הוא משמע דאי הוה מוקמא פלוגתייהו בהעדאה ניחא משמע דבעיא דרבא על ידי שינוי איירי ונראה דצמרוייהו מצביא ליה אם יש העדאה או לאו דאי יש העדאה לצרורות כי אורחיהו גם על ידי שינוי יש העדאה דעיקר העדאה בקרן כמיצה ואי אין העדאה ככי אורחיהו גם ע"י שינוי אין העדאה דע"י העדאה לא הוי טפי מכי אורחיה ומה שפ"ה דבעי' דיש העדאה לא שייך לאוקמא ככי אורחיה דכיון דהוי אורחיה מה לי פעם ראשונה מה לי פעם רביעית לאו פירכא הוא כיון דדמייה רחמנא לקרן בחדאי נזק שייכא ביה העדאה: **אלא**

יש העדאה מכלל דאין שינוי פירוש דאי יש שינוי היכי אחי מרביע נזק לנזק שלם וכן לקמן פריך והא משונה הוא משמע דאי הוה מוקמא פלוגתייהו בהעדאה ניחא משמע דבעיא דרבא על ידי שינוי איירי ונראה דצמרוייהו מצביא ליה אם יש העדאה או לאו דאי יש העדאה לצרורות כי אורחיהו גם על ידי שינוי יש העדאה דעיקר העדאה בקרן כמיצה ואי אין העדאה ככי אורחיהו גם ע"י שינוי אין העדאה דע"י העדאה לא הוי טפי מכי אורחיה ומה שפ"ה דבעי' דיש העדאה לא שייך לאוקמא ככי אורחיה דכיון דהוי אורחיה מה לי פעם ראשונה מה לי פעם רביעית לאו פירכא הוא כיון דדמייה רחמנא לקרן בחדאי נזק שייכא ביה העדאה: **אלא**

יש העדאה מכלל דאין שינוי פירוש דאי יש שינוי היכי אחי מרביע נזק לנזק שלם וכן לקמן פריך והא משונה הוא משמע דאי הוה מוקמא פלוגתייהו בהעדאה ניחא משמע דבעיא דרבא על ידי שינוי איירי ונראה דצמרוייהו מצביא ליה אם יש העדאה או לאו דאי יש העדאה לצרורות כי אורחיהו גם על ידי שינוי יש העדאה דעיקר העדאה בקרן כמיצה ואי אין העדאה ככי אורחיהו גם ע"י שינוי אין העדאה דע"י העדאה לא הוי טפי מכי אורחיה ומה שפ"ה דבעי' דיש העדאה לא שייך לאוקמא ככי אורחיה דכיון דהוי אורחיה מה לי פעם ראשונה מה לי פעם רביעית לאו פירכא הוא כיון דדמייה רחמנא לקרן בחדאי נזק שייכא ביה העדאה: **אלא**

עין משפט
גר מצוה

יד א ב ג מ"י פ"ב מהל' מקי ממון הלכה יד ועין בהשגות ובמ"מ סמג עשין סו טושי"ע ח"מ ס"י שז סעף יא וע"ש:

מוסף רש"י

משונה קרן בחצר הניזק. קרן תמה וכל מולדומיה קרי משונה, הואיל וזכית את וסתן שלא היו דרכן לכך (לעיר יד.).

^[א] תנ' הכשבי' דקא אזיל דלי מיניה מיניה, ובי' גממ"י, (ג) אכ"ל רב סמא

^[א] אין יש בהן צרורות) [אין יש בהן צד תמות].